

Handläggare
Albin Ring
Telefon: 08-508 28 928**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2018-04-10, p. 8

Dataskyddsombud för miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

1. Miljö och hälsoskyddsnämnden bemyndigar förvaltningschefen att upphandla och utse ett dataskyddsombud för nämndens räkning
2. Beslutet att utse ett dataskyddsombud ska anmälas särskilt till nämnden

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMikael Nyberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Den 25 maj 2018 börjar EU:s dataskyddsförordning 2016/279/EU (även kallad *GDPR*) att gälla. Förordningen innebär nya och harmoniserade bestämmelser om behandlingen av personuppgifter.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är personuppgiftsansvarig för sin verksamhet. Enligt förordningen behöver vissa personuppgiftsansvariga, däribland nämnden, utse ett så kallat *dataskyddsombud*. Dataskyddsombudets funktion kan närmast beskrivas som en internrevisor, vars uppgift är att löpande granska att nämndens hantering av personuppgifter sker i enlighet med förordningens bestämmelser. Det finns särskilda krav på yrkesmässiga kvalifikationer, sakkunskap och skydd mot intressekonflikt som gäller för dataskyddsombud.

Förvaltningen har bland annat mot denna bakgrund bedömt att den mest ändamålsenliga lösningen för nämndens vidkommande är att

ett dataskyddsbud tillsätts externt genom ett upphandlat tjänsteavtal.

För att säkerställa att ett dataskyddsbud utses innan förordningen börjar tillämpas föreslår förvaltningen att nämnden bemyndigar förvaltningschefen att nämndens räkning upphandla och utse ett dataskyddsbud för inom de upphandlingsramar som föreskrivs i gällande delegationsordning. Beslutet anmäls därefter till nämnden i ett särskilt ärende.

Bakgrund

Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning (679/2016/EU) ska tillämpas inom hela EU från och med den 25 maj 2018. Förordningen tillämpas på behandlingen av personuppgifter inom både det offentliga och det privata. Förordningen ersätter personuppgiftsdirektivet från 1995 (95/46/EG) och personuppgiftslagen (1998:204).

Det övergripande syftet med förordningen är att säkerställa människors rätt till skydd av sina personuppgifter och därmed rätten till skydd för privatlivet. Ett annat uttryckligt syfte är att fastställa regler för det fria flödet av personuppgifter inom EU och därmed lägga grund för en ökad digitalisering inom unionen.

Förordningen ger den personuppgiftsansvarige nya uppgifter och skyldigheter, däribland att i vissa fall utse ett särskilt dataskyddsbud. Även den registrerade får nya och utökade rättigheter. Generellt innebär förordningen en reglering av vad som är en laglig behandling av personuppgifter samt när, hur och av vem personuppgifter får behandlas.

Varje kommunal nämnd är personuppgiftsansvarig för sina personuppgiftsbehandlingar och har en skyldighet att uppfylla de krav som framgår av förordningen.

En privat aktör som bryter mot förordningen kan riskera sanktionsavgift om upp till 20 000 000 euro eller 4 procent av den totala globala årsomsättningen under föregående budgetår. För myndigheter föreslås en motsvarande sanktionsavgift om upp till 10 000 000 kronor (prop. 2017/18:105).

Ärendet

Enligt artikel 37.1 dataskyddsförordningen ska vissa personuppgiftsansvariga, däribland myndigheter, utse ett dataskyddsombud. Därigenom omfattas nämnden av denna skyldighet.

Dataskyddsombudets uppgifter

Dataskyddsombudets uppgift är enligt artikel 39 att informera och rådge den personuppgiftsansvarige om skyldigheterna enligt förordningen, samt att övervaka den personuppgiftsansvariges efterlevnad av förordningen. Dataskyddsombudet ska vidare delta i de konsekvensbedömningar som ska genomföras, samarbeta med tillsynsmyndigheten (Datainspektionen) och utgöra kontaktpunkt för såväl tillsynsmyndigheten som de registrerade.

Dataskyddsombudets ställning

Dataskyddsombudet ska enligt artikel 38 delta i alla frågor som rör skyddet av personuppgifter, rapportera direkt till den personuppgiftsansvariges högsta förvaltningsnivå och ha de resurser som krävs för att fullgöra sina uppgifter. Hen får inte ta emot några instruktioner från den personuppgiftsansvarige vad gäller hur ombudets uppgifter ska utföras och får heller inte avsättas eller utsättas för sanktioner för att ha utfört sina uppgifter.

Dataskyddsombudets kompetens

I artikel 37.5 föreskrivs vissa yrkesmässiga kvalifikationer som gäller för ett dataskyddsombud. Enligt den vägledning till bestämmelsen (WP 243 rev.01) som har fastställts av EU-organet ”Artikel 29-arbetsgruppen” är åtminstone följande kvalifikationer och sakkunskap relevanta:

- Kunskap om dataskyddslagstiftning och praxis på nationell nivå och EU-nivå, inklusive djupgående kunskap om den allmänna dataskyddsförordningen.
- Förståelse av hur behandlingen av personuppgifter genomförs.
- Kunskap om olika typer av informationsteknik och datasäkerhet.
- Kunskap om affärssektorn och organisationen i fråga.
- Förmåga att främja en dataskyddskultur inom organisationen.

Dataskyddsombudets placering

Enligt artikel 37.6 får dataskyddsombudet ingå i den personuppgiftsansvariges personal eller utföra uppgifterna på grundval av ett tjänsteavtal. Det är enligt artikel 37.3 även möjligt att inom en

kommun utse ett gemensamt dataskyddsombud för flera personuppgiftsansvariga.

Dataskyddsombudets roll

Ett dataskyddsombud får enligt artikel 38.6 fullgöra andra uppgifter och uppdrag än de som följer av förordningen. Dessa uppgifter får dock inte leda till en intressekonflikt.

Enligt den vägledning till bestämmelsen som har fastställts av Artikel 29-arbetsgruppen (a.a. ovan) innebär detta att dataskyddsombudet inte kan inneha en sådan tjänst inom organisationen som innebär att hen fastställer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter. Sådana motstridiga befattningar inom organisationen kan exempelvis vara befattningar i högsta ledningen (t.ex. verkställande direktör, personalchef eller IT-chef). Även andra funktioner lägre i organisationsstrukturen, om sådana befattningar eller funktioner innebär att dataskyddsombudet fastställer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter, kan leda till intressekonflikt. En intressekonflikt kan även uppstå om ett externt dataskyddsombud till exempel ombes att företräda den personuppgiftsansvarige eller vid domstol i dataskyddsärenden.

Av Sveriges kommuner och landstings (SKL) vägledning om dataskyddsombud i kommuner, landsting och regioner framgår att rollen som dataskyddsombud inte är densamma som personuppgiftsombudet i nuvarande personuppgiftslagen (1998:204). En av de största förändringarna med de nya reglerna är att ombudets kontrollerande och rådgivande funktion för organisationen renodlas. Det är därför inte lämpligt att dataskyddsombudets roll blandas med andra uppdrag som är av beslutande- eller ledningskaraktär. Rollen som ombud kan inte heller kombineras med uppgifter som rådgivare eller kontrollerande funktioner. Renodlingen av uppdraget innebär vidare enligt SKL att organisationen självständigt måste bedriva ett aktivt dataskyddsarbete som inte leds av dataskyddsombudet. Dataskyddsombudet ska alltså inte fungera som projektledare eller ha ansvaret för att ta initiativ, utan rollen liknar mer en revisor eller en controller som löpande granskar verksamheten och kommer med förslag om åtgärder samt rapporterar brister.

I prop. 2017/18:105 (s. 132-133) beskrivs dataskyddsombudets ställning som på många sätt påminnande om den som en internrevisor intar när det gäller självständighet och förhållande till ledningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har mot bakgrund av de yrkesmässiga kvalifikationer som enligt förordningen krävs av ett dataskyddsbud bedömt att erforderlig kompetens för att tillsätta denna tjänst i dagsläget inte finns på förvaltningen. Det innebär att tjänsten måste rekryteras externt.

Vidare konstaterar förvaltningen att rollen inte är möjlig att förena med ett ledningsuppdrag, varför nuvarande personuppgiftsbud (avdelningschefen på verksamhetsstöd) inte kan utses till dataskyddsbud. Förvaltningen bedömer inte heller, mot bakgrund av förbudet mot intressekonflikt, att rollen är förenlig med uppdrag som inbegriper rådgivning kring hantering av personuppgifter i enskilda fall eller förvaltning av system eller strukturer som har med personuppgiftshanteringen att göra. Det skulle i så fall nämligen riskera leda till en situation där dataskyddsbudet tvingas granska sig själv, vilket i sin tur skulle leda till en uppenbar intressekonflikt i strid med förordningen. Därmed kan rollen inte förenas med en sedvanlig tjänst inom de annars snarlika funktionerna juridik, arkiv och registratur eller IT. Mot denna bakgrund konstaterar förvaltningen att de arbetsuppgifter som tjänsten kan tänkas omfatta sålunda inte motsvarar en heltidstjänst.

Förordningen medger att flera nämnder kan dela på ett dataskyddsbud. Förvaltningen bedömer att en lösning där dataskyddsbudet delas med en eller flera andra nämnder vore det mest ändamålsenliga och effektiva alternativet. Förvaltningen har emellertid, trots idoga försök, inte lyckats få till stånd en sådan lösning.

Kvar är då alternativet att utse ett externt dataskyddsbud som fullgör sina uppgifter på grundval av ett tjänsteavtal, dvs. att nämnden upphandlar tjänsten externt i den omfattning som är nödvändig för att uppfylla förordningens krav. Mot bakgrund av det ovan sagda anser förvaltningen att detta alternativ i dagsläget är den enda rimliga lösningen. Förvaltningen anser dock att nämnden på sikt alltså bör sträva efter att få till stånd en lösning med ett permanent dataskyddsbud som delas med en eller flera andra nämnder.

Enligt förordningens krav ska nämnden ha utsett ett dataskyddsbud innan den 25 maj 2018. I syfte att säkerställa att ett ombud utses inom föreskriven tid föreslår förvaltningen att nämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att upphandla och utse ett dataskyddsbud för nämndens räkning. Upphandlingen

genomförs inom de ramar som föreskrivs i gällande delegationsordning (miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut den 16 maj 2017, § 8; dnr. 2017-6945). Därefter anmäler förvaltningen beslutet särskilt till nämnden.

S L U T